

โครงสร้างหลักสูตรวิชา ประวัติพุทธศาสนา

ขั้นต้น ๑ (ป. ๑)

- บทที่ ๑ พุทธประวัติ กล่าวถึง ความหมายและความสำคัญของพระพุทธเจ้า พระบิดามารดา พระชายา ,เสด็จออกบวช, ตรัสรู้ และปรินิพพาน
- บทที่ ๒ วัฒนธรรม วัฒนธรรมแห่งชาติ และวัฒนธรรมส่วนเอกชน
- บทที่ ๓ มารยาทที่ดี มารยาททางกาย วาจา และการรับประทานอาหาร
- บทที่ ๔ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันวิสาขบูชา และวันมาฆบูชา
- บทที่ ๕ ศาสนพิธีภาคปฏิบัติ ฝึกหัดกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์, ฝึกหัดไหว้พระ, ไหว้ผู้ใหญ่, และวิธีประเคนของพระ

ขั้นต้น ๒ (ป.๒)

- บทที่ ๑ พุทธประวัติ กล่าวถึง การประสูติ พระบิดามารดา การศึกษา ,การอภิเษกสมรส, ตรัสรู้ ประกาศพระพุทธศาสนา และปรินิพพาน
- บทที่ ๒ วัฒนธรรม กล่าวถึง การแต่งกาย ความสะอาด การใช้ของส่วนรวมและกิจวัตรประจำวัน
- บทที่ ๓ มารยาทที่ดี กล่าวคือ มารยาททางกาย วาจา และการรับประทานอาหาร
- บทที่ ๔ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา และวันอาสาฬหบูชา
- บทที่ ๕ ศาสนพิธีภาคปฏิบัติ ฝึกหัดกราบแบบเบญจางคประดิษฐ์, การไหว้พระ, ไหว้ผู้ใหญ่, และวิธีประเคนของพระ

ขั้นต้น ๓ (ป.๓)

- บทที่ ๑ กำเนิดเจ้าชายสิทธัตถะ กล่าวถึง ชาติบ้านเมือง พระบิดามารดา ญาติผู้ใหญ่ , ประสูติ และเหตุการณ์หลังประสูติ
- บทที่ ๒ ชีวิตในปฐมวัย กล่าวคือ ชีวิตในเยาว์วัย การศึกษาและการสมรส
- บทที่ ๓ การออกบวช กล่าวถึง มูลเหตุการออกบวช, การศึกษาก่อนการตรัสรู้, การทรมานกาย
- บทที่ ๔ การตรัสรู้ กล่าวถึง เหตุการณ์ก่อนตรัสรู้ , การตรัสรู้ และเหตุการณ์หลังตรัสรู้
- บทที่ ๕ ปรินิพพาน กล่าวถึง ปลงพระชนมายุสังขาร, ปรินิพพาน, การถวายพระเพลิง และ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
- บทที่ ๖ ศาสนพิธีภาคปฏิบัติ การไหว้, การแสดงความเคารพและการจตุรปูเทียมนบูชาพระรัตนตรัย

ชั้นกลาง ๑ (ป.๔)

- บทที่ ๑** กำเนิดเจ้าชายสิทธัตถะ สอนเกี่ยวกับชาติบ้านเมือง พระบิดามารดา วัน เดือน ปี สถานที่ประสูติ เหตุการณ์หลังประสูติ
- บทที่ ๒** ชีวิตในปฐมวัย สอนเกี่ยวกับ การศึกษา, พระบิดาทรงสร้างเครื่องผูกมัด, การแสดง ศิลปวิทยา , ความกรุณาของพระองค์ในเยาว์วัย และการอภิเษกสมรส
- บทที่ ๓** การสละโลก สอนเกี่ยวกับ การประพาสมพระนคร และการออกผนวช
- บทที่ ๔** ความพยายามก่อนตรัสรู้ สอนเกี่ยวกับ เสด็จแคว้นมคธ พบพระเจ้าพิมพิสาร ความ เมตตา กรุณาต่อสรรพสัตว์, การศึกษาหลังจากออกบวช , การทรมานกาย และปัญจวัคคีย์
- บทที่ ๕** ตรัสรู้ และประกาศธรรม
- บทที่ ๖** ปรีนิพพาน
- บทที่ ๗** การไหว้ , การกราบ

ชั้นกลาง ๒ (ป.๕)

- บทที่ ๑** ชาติภูมิ สอนเกี่ยวกับ ชมพูทวีป, วรรณะ ศากยวงศ์และโกถียวงศ์
- บทที่ ๒** การประสูติ สอนเกี่ยวกับ วัน เดือน ปี ที่ประสูติ มูลเหตุที่ประสูติ ณ สวันลุมพินีวัน เหตุการณ์หลังจากประสูติแล้ว
- บทที่ ๓** ชีวิตในเยาว์วัย ความสำราญในเยาว์วัย ,การศึกษา, การอภิเษกสมรส
- บทที่ ๔** การเสด็จออกผนวช สอนเกี่ยวกับ มูลเหตุของการออกผนวช และการศึกษาก่อนตรัสรู้
- บทที่ ๕** ตรัสรู้ กล่าวถึง การบำเพ็ญทุกกรกิริยา, การรับข้าวมธุปายาสจากนางสุชาดา, รับหญ้า คาจากโสถถียพราหมณ์ และตรัสรู้ร้อยสี่
- บทที่ ๖** ประกาศศาสนา สอนเกี่ยวกับ การโปรดปัญจวัคคีย์ โปรดชฎิล ๓ พี่น้อง โปรดพระ เจ้าพิมพิสาร
- บทที่ ๗** ปรีนิพพาน สอนเกี่ยวกับ ปลงพระชนมายุสังขาร , ปรีนิพพาน การถวายพระเพลิง
- บทที่ ๘** ระเบียบปฏิบัติในการถวายทาน มีการเตรียมงานเบื้องต้น
- บทที่ ๙** การอาราธนาต่าง ๆ กล่าวคือ ความหมาย ของการอาราธนา, อาราธนาศีล ๕ , อาราธนาพระปริตร และอาราธนาธรรม

ชั้นกลาง ๓ (ป.๖)

- บทที่ ๑** ชมพูทวีป กล่าวถึง อาณาเขต , ประชากร และการศึกษาของวรรณะทั้ง ๔

บทที่ ๒ แคว้นและเมืองที่ควรรู้

บทที่ ๓ กำเนิดเจ้าชายสิทธัตถะ กล่าวถึง ลำดับวงศ์, การถือปฏิสนธิ, การประสูติและสาเหตุที่ประสูติที่สวนลุมพินี

บทที่ ๔ ชีวิตในเยาว์วัย

บทที่ ๕ การออกผนวช กล่าวถึง ก่อนออกผนวช, มูลเหตุที่ออกบวช และแสวงหาโมกขธรรม

บทที่ ๖ ตรัสรู้ สอนเกี่ยวกับ ปัญจวัคคีย์ รับข้ามธุปายาส และรับหญ้าคาจากโสตถิพราหมณ์

บทที่ ๗ ประกาศศาสนา กล่าวคือ ปฐมเทศนา โปรดยสกุลบุตรและสหาย โปรดชฎิล ๓ พี่น้อง และโปรดพระเจ้าพิมพิสาร

บทที่ ๘ เสด็จกรุงกบิลพัสดุ์โปรดพระพุทธรูปิตา

บทที่ ๙ ปรินิพพาน สอนเกี่ยวกับ ปลงพระชนมายุสังขาร ปัจฉิมสาวก ปรินิพพาน การถวายพระเพลิง

บทที่ ๑๐ การจัดที่บูชาพระรัตนตรัย กล่าวคือ ความหมาย การจัดโต๊ะหมู่บูชาในพิธีกรรม และจุดธูปเทียนในพิธีกรรมและจุดธูปเทียนในพิธี

ชั้นปลาย ๑ (ม.๑)

บทที่ ๑ ประเทศอินเดียสมัยพุทธกาล ชมพูทวีป และประชาชน

บทที่ ๒ กำเนิดเจ้าชายสิทธัตถะกล่าวถึงลำดับพระวงศ์และมูลเหตุที่ประสูติ ณ สวนลุมพินีวัน

บทที่ ๓ ชีวิตในเยาว์วัย

บทที่ ๔ เสด็จออกผนวช กล่าวถึง เสด็จประพาสพระนครเห็นสมณะ ทรงสดับคำสรรเสริญ หนีออกบวช

บทที่ ๕ ตรัสรู้ สอนเกี่ยวกับ การทรมานกาย การลอยถาด การอธิษฐาน และตรัสรู้อริยสัจ ๔

บทที่ ๖ ประกาศพระศาสนา กล่าวถึง ผู้ถึงรัตนะ ๒ โปรดยสกุลบุตรและสหาย โปรดภิกษุวัคคีย์ ๓๐ คน โปรดชฎิล ๓ พี่น้อง โปรดพระเจ้าพิมพิสาร และทรงรับเวฬุวัน

บทที่ ๗ พุทธจริยา กล่าวคือ เสด็จสู่กรุงกบิลพัสดุ์ และศากยกุมาร ออกบวชตามเสด็จ

บทที่ ๘ ปรินิพพาน กล่าวถึง ปลงพระชนมายุสังขาร พุทธกิจ และพุทธกิจหลังปลงพระชนมายุสังขาร

บทที่ ๙ ประวัติพระสาวก มี ประวัติพระสารีบุตร และประวัติพระมหาโมคคัลลานะ

บทที่ ๑๐ ความหมายของวันสำคัญต่างๆ มี วันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา และวันอาสาฬหบูชา

บทที่ ๑๑ ศาสนพิธีภาคปฏิบัติ กล่าวถึง การแสดงตน เช่นพุทธมามกะ และจัด อาสน์สงฆ์ในพิธี
สำคัญ

บทที่ ๑๒ วัฒนธรรม และประเพณี สอนเกี่ยวกับความหมายของวัฒนธรรมและมารยาท ในการ
เข้าสังคม

ชั้นปลาย ๒ (ม.๒)

บทที่ ๑ ชมพูทวีป กล่าวถึง เหตุที่ต้องศึกษาเรื่องราวของชมพูทวีป ประชากร วรรณะ
การศึกษาและลัทธิศาสนา

บทที่ ๒ ศากยวงศ์ และโกถียวงศ์

บทที่ ๓ พุทธประวัติโดยสังเขป นับตั้งแต่ ประสูติ เหตุการณ์หลังประสูติ ชีวิตในเยาว์วัย
การศึกษา การอภิเษกสมรส ออกผนวช การบำเพ็ญเพียร การผจญมาร การตรัสรู้
และเสวยวิมุตติสุข

บทที่ ๔ ประกาศธรรม โปรดปัญญาวัคคีย์ และประดิษฐานพระพุทธศาสนา

บทที่ ๕ พุทธจริยา ความไม่มีชัตติยมานะ และทิฐิมานะ ความสนใจในการศึกษา ความเมตตา
กรุณา ความสามารถพิเศษในวัยรุ่นและความเป็นช่างสังเกต

บทที่ ๖ ประวัตติพระสาวก มีประวัติพระอานนท์ พระอัญญาโกณฑัญญะ พระนันทะ พระนาง
ประชาบดีโคตมี และพระนางรูปนันทา

บทที่ ๗ วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา มีวันวิสาขบูชา วันมาฆบูชา และวันอาสาฬหบูชา

บทที่ ๘ วัฒนธรรม และประเพณีไทย กล่าวถึง การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ และการทำบุญอุทิศให้แก่
ผู้ตาย

บทที่ ๙ ศาสนพิธีภาคปฏิบัติ สอนเกี่ยวกับ การถวายสังฆทาน ถวายผ้าป่า ถวายผ้าจํานำพรรษา
ถวายผ้ากฐิน ถวายผ้าอาบน้ําฝน การลอยกระทง คําหลังน้ําสังข์ และร่วมพิธีสวด
อภิธรรม

ชั้นปลาย ๓ (ม.๓)

บทที่ ๑ ชมพูทวีป ศากยวงศ์ และโกถียวงศ์ การประสูติ เหตุการณ์หลังประสูติ ชีวิตในเยาว์วัย
การอภิเษกสมรส และการเสด็จออกผนวช

บทที่ ๒ การตรัสรู้ การบำเพ็ญทุกรกิริยา เลิกบำเพ็ญทุกรกิริยา การรับช้ําวมธุปายาสจากนาง
สุชาดา การอธิษฐานจิต มารผจญ และทรงบรรลุนิพพาน ๓

- บทที่ ๓** ประดิษฐานพระพุทธศาสนา สอนเกี่ยวกับปฐมเทศนา อนัตตลักขณสูตร ส่งพระสาวกไปประกาศพระพุทธศาสนา โปรดชฎิล ๓ พี่น้อง และโปรดสังคาลมาณพ
- บทที่ ๔** พุทธจริยาวัตร กล่าวถึง ความเสียสละ ความเชื่อถือตามเหตุผล ความเพียร ความตั้งใจจริง ความมีนิสัยต่อสู้ ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น และกุสโลบายในการจูงใจคน ความกตัญญูกตเวที และมีน้ำใจหนักแน่น อดทน เข้มแข็ง
- บทที่ ๕** ประวัตติพระสาวก กล่าวถึง ประวัตติพระมหากัสสปะ พระราธะ พระราหุล พระโสณโกฬิวิสะ พระกุนทลเกสีเถรี พระปฎาจาราเถรี พระกิสาคโคตมิเถรี พระเขมาเถรี นางวิสาขามหาอุบาสิกา
- บทที่ ๖** วันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา วันธรรมสวนะ
- บทที่ ๗** วัฒนธรรม และประเพณีไทย ตระกูลสงกรานต์ การเวียนเทียน การปฏิบัติต่อพระสงฆ์ ประเพณีตักบาตร การทอดกฐิน การบวชนาค การสมรส และเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ
- บทที่ ๘** การอาราธนาต่างๆ การอาราธนาศีล ๕ อาราธนาพระปริตร และคำอาราธนาธรรม

ชั้นสูง ๑ (ม.๑)

- บทที่ ๑** ทบทวนพุทธประวัติ
- บทที่ ๒** การบำเพ็ญพุทธกิจ ในปฐมโพธิกาล ในมัชฌิมกาลและปัจฉิมกาล
- บทที่ ๓** พุทธประวัติแนววิจารณ์ อภินิหารของเจ้าชายสิทธัตถะ ในวันประสูติ มูลเหตุที่พระบิดาไม่ต้องการให้เจ้าชายออกผนวช วิธีการออกผนวชและโปรดเบญจวัคคีย์
- บทที่ ๔** ประวัตติพระสาวก พระสารีบุตรเถระ พระโมคคัลลานะเถระ พระองคุลิมาลเถระ พระรัฐบาลเถระ พระอุบาลีเถระ พระเทวทัต พระเขมาเถรี พระอุบลวรรณาเถรี และพระนางวิสาขามหาอุบาสิกา
- บทที่ ๕** ปกิณกะ จตุสังเขป นียสถาน ฎุปรหบุคคล และเจดีย์ ๔ ประการ
- บทที่ ๖** ประเพณีไทย การบรรพชาอุปสมบท การทอดกฐิน ลอยกระทง และประเพณีขึ้นปีใหม่

ชั้นสูง ๒ (ม.๒)

- บทที่ ๑** พุทธประวัติโดยสังเขป ชมพูทวีป ประชากร ศากยวงศ์ ลำดับพระวงศ์ ชีวิตในปฐมวัย เสด็จออกผนวช การบำเพ็ญทุกกรกิริยา ตรัสรู้ เสวยวิมุตติสุข ทรงพิจารณาสัตว์โลก

แสดงปฐมเทศนา โปรดยสกุลบุตร โปรดชฎิล ๓ พี่น้อง โปรดพระเจ้าพิมพิสาร ได้อัครสาวก พระเจ้าสุทโธทนะส่งทูต ทรงมอบความเป็นใหญ่ในสาวก โปรดสิงคาลมาณพ ปลงอายุสังขาร เสด็จเมืองกุสินารา โปรดสุภทัตตปัจฉิมสาวก พุทธปรินิพพาน ถวายพระเพลิง แจกพระบรมสารีริกธาตุ และการสังคายนา ครั้งที่หนึ่ง

บทที่ ๒ พุทธประวัติแนววิจารณ์ วิวัฒนาการทางความคิดของชาวอินเดียสมัยพุทธกาล มูลเหตุตั้งศาสนวงศ์ การปกครองของอินเดียโบราณ อาชีพสำคัญของชมพูทวีป เรื่องตัดพระเมาลีด้วยพระขรรค์ เหตุที่ประกาศศาสนา และเหตุที่ปรินิพพานที่เมืองกุสินารา

บทที่ ๓ ความเป็นมาแห่งพระธรรมวินัย หลักสำคัญแห่งพระพุทธศาสนา เรื่องสังคีตีสถาพรต พระธรรมวินัยแทนพระองค์ มหาประเทศ ๔ เหตุแห่งการแตกแยกเป็นลัทธิกายต่างๆ หลักการตัดสินพระธรรมวินัย และพระคัมภีร์วรรณคดี

บทที่ ๔ พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ศึกษาเกี่ยวกับคำอาราธนาศีล ๕ - ๘ คำอาราธนาพระปริตร คำกรวดน้ำ พิธีทำบุญประจำปี และการทำบุญตักบาตร

ชั้นสูง ๓ (ม.๖)

บทที่ ๑ ประวัติพระพุทธศาสนาในอินเดีย ศึกษาสมัยก่อนพุทธกาล สมัยหลังพุทธกาล และสมัยปัจจุบัน

บทที่ ๒ พระพุทธศาสนาในไทย ศึกษาเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาเข้าสู่ประเทศไทย ๔ ยุค สมัยสุโขทัย สมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยกรุงธนบุรี สมัยรัตนโกสินทร์

บทที่ ๓ บุคคลสำคัญในพระพุทธศาสนา ศึกษาถึงพระเจ้าอโศกมหาราช พระยามิลินท์ พระพุทธโฆษาจารย์

บทที่ ๔ พิธีกรรมและประเพณีที่เกี่ยวข้องกับชีวิตในสังคมปัจจุบัน ศึกษาเกี่ยวกับความหมายของพิธีกรรมและประเพณีเกี่ยวกับชีวิตในสังคมไทยในปัจจุบัน พิธีกรรมและประเพณีที่เหมาะสมกับสังคมปัจจุบัน